

**ARBETSMARKNADS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
UTLÅTANDE 4/2002 rd**

**Statsrådets principbeslut av den 17 januari
2002 om Industrins Kraft Ab:s ansökan om
byggandet av en kärnkraftverksenhet**

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 februari 2002 statsrådets principbeslut av den 17 januari 2002 om Industrins Kraft Ab:s ansökan om byggandet av en kärnkraftverksenhet (Ö 4/2001 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet skall lämna utlåtande i saken till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultative tjänstemannen Anne Väättäinen, överinspektör Jukka Saarinen och överinspektör Pekka Tervo, handels- och industriministeriet
- konsultative tjänstemannen Pekka Tiainen, arbetsministeriet
- överdirektör Markku Nurmi, miljöministeriet
- nationalekonom Adriaan Perrels, Statens ekonomiska forskningscentral VATT
- professor Pentti Hakkila, Statens tekniska forskningscentral STFC
- branschdirektör Mikko Kara, STFC Processer
- forskningsdirektör Kari Alho, Näringslivets Forskningsanstalt ETLA
- professor, avdelningsdirektör Peter Lund, Tekniska högskolan
- äldre forskare Jyrki Luukkanen, Tammerfors universitet

- kommundirektör Juhani Niinimäki, samrådsgruppsmedlem Unto Heinonen, kommunfullmäktige Heimo Nikula och samrådsgruppsmedlem Pentti Salonen, Euraåminne kommun
- tf. stadsdirektör Anu Kalliosaari, Lovisa stad
- verkställande direktör Mauno Paavola och chefsexpert Anneli Nikula, Industrins Kraft Ab
- verkställande direktör Tapio Tammi, Gamga Oy
- verkställande direktör Jorma Eloranta, Kvaerner Masa-Yards
- verkställande direktör Timo Rajala, PVO-bolagen
- upphandlingschef Juha Poikola, Pohjolan Voima Oy
- verkställande direktör Veijo Ryhänen, Posiva Oy
- biträdande avdelningschef Matti Viialainen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- chefsekonom Matti Koivisto, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- förhandlingschef Markku Lemmetty, Akava rf
- direktör Ulla Sirkeinen och avdelningschef Pertti Salminen, Industrins och Arbetsgivarernas Centralförbund
- planeringschef Pertti Rauhio, Företagarna i Finland

- avdelningschef Pekka Airaksinen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter rf
- direktör Pertti Laine, Skogsindustri rf

- vice ordförande Pekka Laurila, Finska Bioenergiföreningen rf.

Dessutom har jämställdhetsombudsmannen lämnat ett skriftligt utlåtande till utskottet.

STATSRÅDETS PRINCIPBESLUT

Industrins Kraft Ab (TVO) har i en ansökan enligt kärnenergilagen begärt ett principbeslut av statsrådet på att det är förenligt med samhällets helhetsintresse att uppföra en ny kärnkraftverksenhet och att bygga ut eller uppföra de kärnanläggningar som behövs på samma anläggningsplats för att enheten skall kunna drivas.

I anläggningsenheten skall ingå en lättvattenreaktor med en värmeeffekt på högst 4 300 MW och enhetens nettoeleffekt skall vara i storleksklassen 1 000—1 600 MW. Anläggningsenheten skall placeras antingen på kraftverksplatsen i Lovisa, som ägs av Fortum Power and Heat Oy (FPH), eller alternativt på kraftverksplatsen på Olkiluoto, som ägs av TVO. Den planerade tekniska driftstiden för den nya anläggningsenheten är sextio år.

Statsrådet har konstaterat att Euraåminne och Lovisa, som är alternativa förläggningsskommuner

för projektet i ansökan, har tillstyrkt att projektet genomförs på respektive kommuns område och att det inte har kommit fram några sådana omständigheter som skulle visa att projektet inte kan genomföras på det sätt som förutsätts i 6 § kärnenergilagen. Efter att ha prövat projektets för- och nackdelar med tanke på samhällets helhetsintresse har statsrådet beslutat fatta ett principbeslut med stöd av 11 § kärnenergilagen om att den planerade kärnkraftverksenheten får uppföras och att de kärnanläggningar som behövs på anläggningsplatsen för att enheten skall kunna drivas får uppföras eller byggas ut.

Detta principbeslutet förfaller, om inte tillstånd att börja bygga den nya kärnkraftverksenheten har sökts inom fem år från det att riksdagen har fattat beslut om att principbeslutet skall förbli i kraft.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I sitt utlåtande granskar arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet statsrådets principbeslut om TVO:s ansökan om att bygga en kärnkraftverksenhet bara till den del beslutet tangerar utskottets behörighetsområde. Först tas bristerna i sysselsättningsbedömningarna i anknytning till principbeslutet upp. Därefter utreds effekterna av en ny kärnkraftverksenhet för energiförsörjningen och sysselsättningen i Finland. Utskottet har inte ansett det ändamålsenligt att rösta om byggandet av en kärnkraftverksenhet. Av denna orsak avslutar utskottet sitt utlåtande med att lägga fram inte bara sina allmänna slutsatser om utveckling av Finlands energipolitik utan också

sysselsättningssynpunkter för och emot byggandet av en kärnkraftverksenhet.

1 Bristerna i utredningarna om de sysselsättande effekterna

I statsrådets principbeslut har ansökningens sysselsättande effekter inte granskats särskilt. I motiveringen hänvisas till de samhälls- och statsekonomiska effekterna av olika scenarier som lagts fram i samband med beredningen av den nationella klimatstrategin.

Utskottet konstaterade i sitt utlåtande om klimatstrategin (ApUU 5/2001 rd) att där inte ingick någon särskild analys av de olika alternati-

vens sysselsättande effekter. Beträffande klimatstrategins effekter på samhällsekonomin framhölls att åtgärderna i strategin minskar sysselsättningen med 6 000—11 000 årsverken. Kärnkraftsalternativet försämrar sysselsättningen med ca 2 000 årsverken mindre än naturgasalternativet. Kalkylen bygger på den effekt som en skärpt energibeskattnings har på samhällsekonomin och hushållens konsumtionsmöjligheter och den vägen på sysselsättningen. Kalkylerna beaktar inte de sysselsättande effekter på kort sikt som en eventuell utbyggnad av kärnkraften eller energisparande investeringar kan ge upphov till. Möjligheterna att exportera energiteknologi beaktas inte heller. Därför ansåg utskottet att klimatstrategins sysselsättande effekter hade blivit bristfälligt utredda och att strategin borde ha gett större rum för en heltäckande och allsidig utredning av dem.

Utskottet upprepar sin syn på de bristfälliga utredningarna om klimatstrategins sysselsättande effekter. Enligt utskottets mening borde de ha utretts i ett brett perspektiv senast nu när det gäller att bedöma om den aktuella ansökningen är förenlig med samhällets helhetsintresse eller inte.

2 Den nya kärnkraftverksenhetens betydelse för energiförsörjningen i Finland

2.1 Bakgrund

Målet för Finlands energiekonomi är att säkerställa tillgången på energi och att hålla energipriset på en skälig nivå och miljökonsekvenserna av energiproduktionen och energiförbrukningen inom acceptabla gränser. På 1990-talet har vår energiekonomi blivit en del av marknadsekonomin efter att ha varit reglerad av statsmakten och dominerad av olika monopol. Numera kan staten påverka energibesluten framför allt genom strukturen och detaljerna i beskattningen och genom sin stödpolitik.

Elmarknaden började liberaliseras i Europa på 1990-talet och marknaden i Finland öppnades 1995. EU:s direktiv om liberalisering av el- och gasmarknaden trädde i kraft 1997 och 1998. År 2000 hade omkring 70 procent av EU-länder-

na konkurrensutsatt sin energimarknad. Norden utgör ett enhetligt elmarknadsområde med gränsöverskridande handel. EU har som mål att el- och gasmarknaden så fort som möjligt skall vara helt fri inom EU-området. För utveckling av sammankopplingskapaciteten kommer EU-stöd att styras till 13 prioriterade projekt, bland dem ett projekt för att förstärka sammankopplingskapaciteten mellan Danmark och Tyskland och ett projekt för att dra en gasledning från Ryssland över Finska viken och Östersjön till Tyskland. Liberaliseringen av elmarknaden i Centraleuropa förväntas leda till överkapacitet och sänkta priser.

Finland importerade 1999 omkring 11 TWh och 2000 omkring 12 TWh el. Under båda åren var importen från Ryssland knappa 5 TWh. De stora importvolymerna berodde på att Sverige och Norge under dessa år hade rikliga vattentillgångar. År 2001 var nettoimporten av el till Finland 10 TWh, varav 7,7 TWh kom från Ryssland.

EU och Ryssland har avtalat om ökat energisamarbete. Ryssland vill gärna bygga ut sin export för att öka valutainkomsterna. Den ekonomiska kollapsen minskade elförbrukningen och sänkte elpriset på hemmamarknaden. Landet behöver också exportinkomster för att kunna rusta upp sina kraftverk. I Ryssland produceras merparten av elektriciteten med hjälp av gas, kol och vattenkraft. År 2000 bestod värmekraftverkens bränsle till 64 procent av gas, till 31 procent av kol och till 5 procent av masut. Värmekraftverken stod för 68 procent av hela elproduktionen. Enligt denna kalkyl utgjorde gas 44 procent och stenkol 21 procent av den totala elproduktionen i Ryssland 2000. Vattenkraftens andel var knappa 17 procent och kärnkraftens 15 procent.

År 2000 var den totala elförbrukningen i Finland 79,1 TWh och 2001 81,6 TWh. Enligt utredningarna i klimatstrategin kommer förbrukningen fram till 2010 att öka till något över 90 TWh och fram till 2020 till 99 TWh, om inga åtgärder vidtas. Enligt naturgasalternativet vore förbrukningen till följd av omstruktureringar i elaccisen och elproduktionen samt energisparåtgärder 87,9 TWh 2010 och 94,7 TWh 2020. En-

ligt alternativet med utbyggd kärnkraft beräknas elförbrukningen vara något större. I samband med principbeslutet om en kärnkraftverksenhet åtog sig regeringen att tillgripa behövliga legislativa och ekonomiska styrmedel för att säkerställa sparmålen för elektricitet samt tillhörande investeringar i syfte att hålla ökningen i elförbrukningen på samma nivå som enligt naturgasalternativet. Utskottet har också fått sig förelagt högre förbrukningsvärden. Till exempel Europeiska kommissionen bedömer att elförbrukningen i Finland 2010 är 97,0 TWh.

2.2 Elpriset och försörjningstryggheten

Utifrån produktionskostnads kalkyler som gjorts i Finland förefaller kärnkraften konkurrenskraftig jämförd med gas- och kolkraft med en kalkylerad ränta på 5 procent. Med en kalkylerad ränta på 10 procent ligger kostnaderna för samtliga tre produktionsformer däremot nära varandra vid en årlig förbrukningstid på mer än 6 000 timmar. OECD:s jämförelser, som EU anlitat, anger för Finlands vidkommande att produktionskostnaderna i ett naturgaskombiverk är 2,6 och i ett kärnkraftverk 3,8 cent per kilowattimme.

En säker energitillförsel, inte minst när det gäller el, är en central faktor för vilket som helst industrialiserat samhälle med hög elektrifieringsgrad. El måste i varje ögonblick produceras i lika stor mängd som den förbrukas, annars kan det uppstå allvarliga störningar i eltilförseln, som i sin tur kan lamslå en stor del av de samhällsliga funktionerna. Också de flesta uppvärmningssystem är beroende av el.

På den samnordiska marknaden begränsas kraftbolagen inte av en enskild stats gränser, utan bolagen kan bygga upp produktionskapacitet där investeringarna ger den bästa avkastningen eller verksamhetsbetingelserna i övrigt är de bästa. En eventuell koncentration av kraftproduktionen till vissa länder är inget problem i ett normalt marknadsläge, men den spelar en viss roll för enskilda länders försörjningstrygghet i krissituationer.

När elmarknaden hade öppnats uppstod överkapacitet som sänkte marknadspriset på el. Under en stor del av året låg börspriset under de rör-

liga kostnaderna för kolkondenskraft, vilket gjorde driften av kondenskraftverk olönsam. I Norden byggdes ny kraftverkskapacitet med undantag av vindkraftverk i första hand bara för ett lokalt behov av fjärrvärme eller processånga. År 2001 gick börspriset på el upp med omkring 60 procent för att åter sjunka något i början av 2002. Men priset ligger ännu inte på en tillräckligt hög nivå för att göra en utbyggnad av elkapaciteten attraktiv. Men efterhand som situationen i fråga om kapaciteten skärps förväntas prisnivån stiga.

På en öppen elmarknad är en koncentrerad planering av kapaciteten inte längre möjlig, utan det är företagen i branschen som måste fatta beslut om att bygga nya kraftverk. Investerare och finansierare bär ansvar för att projekten är affärsekonomiskt förnuftiga och nödvändiga. På en konkurrensutsatt marknad är användningen av en enhet för energiproduktion inte beroende av totalkostnaderna utan av förhållandet mellan rörliga kostnader och marknadspris.

Enligt utredningarna för principbeslutet (bilaga 3 s. 26—27) kan de ekonomiska, tekniska eller politiska problem som kärnkraft är förknippad med i andra länder och andra länders kärnkraftsbolag reflekteras på användningen av kärnkraftverken i Finland. Eventuella olyckor eller händelser som utgör en fara för säkerheten påverkar användningen av kärnkraft också i Finland. Om säkerhetsmyndigheterna misstänker att det bakom olyckan eller händelsen ligger en sådan orsak att motsvarande situation kunde uppstå av samma orsak i andra kärnkraftverk, är det möjligt att många kraftverksenheter måste stängas med mycket kort varsel. Det är också möjligt att det politiska trycket på att lägga ned kärnkraftverk på grund av en olycka någon annanstans blir så starkt att man också i Finland börjar lägga ned kärnkraftverksenheter. Detta är framför allt en ekonomisk risk för producenter, men det inverkar också indirekt på elförsörjningstryggheten och på elmarknadens funktion samt på elpriset.

TVO:s ekonomiska situation har tryggats med en köpförpliktelse i delägaravtalet. Därmed gäller investeringsrisken i första hand delägare som

är förpliktade att köpa den producerade elektriciteten oberoende av kostnaderna. Delägarna i TVO är Pohjolan Voima, Fortum och Kemira samt vissa kraftbolag. De största delägarna i Pohjolan Voima är UPM-Kymmene Ab och Stora Enso. De övriga delägarna i Pohjolan Voima är huvudsakligen kraftbolag. Om ett kärnkraftverk läggs ned betyder det att de förlorade investeringarna kan återverka inte bara på kraftbolagens utan också på den energidominerade energins verksamhetsbetingelser.

För försörjningstryggheten är det både positivt och negativt att det byggs en ny kärnkraftverksenhet. Försörjningstryggheten förbättras genom att det just i Finland uppkommer mer produktionskapacitet. På grund av en kärnkraftverksenhets stora storlek måste särskild uppmärksamhet fästas vid att förhindra omfattande avbrott i eldistributionen. En ny kärnkraftverksenhet ökar kostnaderna för elöverföringen, eftersom det ökar behovet av störningsreserver och kan dessutom kräva att stamnätet förstärks. Å andra sidan beräknas de lägre produktionskostnaderna sänka marknadspriset på el mer än kostnaderna på grund av den stora storleken höjer överföringskostnaderna.

Elsystemet måste kunna fungera också om det vid störning uppstår fel i den största kraftverksenheten eller en kritisk del av nätet så att de slås ut. Verksamheten säkerställs med hjälp av störningsreserver. Storleken på dem bestäms utifrån största möjliga effektunderskott och de har fördelats mellan stamnätsorganisationerna i de nordiska länderna. Ett stamnätsbolag tar ut kostnaderna för störningsreserver i förbrukningsavgifter enligt stamnätstariffen. Den nya kärnkraftverksenhets stora storlek gör det nödvändigt att bygga ut reserv- och störningskapaciteten.

Elproduktionskapaciteten indelas utifrån den årliga relativa drifttiden i grund-, medel- och toppkraftverk. Kärnkraftverk och kraftverk för kombinerad produktion av elektricitet och värme som hänför sig till den kontinuerliga produktionsprocessen inom industrin producerar s.k. grundkraft, dvs. står för en kontinuerlig basproduktion under hela året. Kombinerade anläggningar för fjärrvärmeproduktion drivs bara under

uppvärmningsperioden och kondenskraftverken kompletterar den övriga produktionen i enlighet med efterfrågan på el och utbudet av vatten-, kärn- och vindkraft samt kombinerad produktion i Norden. Toppkraftverken producerar el bara under kortvariga belastningstoppar.

I Finland varierar elförbrukningen enligt tid på dygnet, veckodag och årstid. Förbrukningstopparna inträffar på vardagsförmiddagar med köldtemperatur. Industrin förbrukar omkring hälften av elektriciteten och processindustrin förbrukar merparten av industrins elektricitet.

Elproduktionskapaciteten, m.a.o. den produktionskapacitet utan import som på en gång är tillgänglig under en förbrukningstopp, uppgick i Finland i början av 2000 till 14 670 MW och har byggts ut med något över 400 MW med hjälp av därefter byggda anläggningar för kombinerad produktion av el och värme. I motiveringen till TVO:s ansökan anförts att behovet av elproduktionskapacitet i Finland 2010 är omkring 2 850 MW och 2015 omkring 3 850 MW större än nu.

2.3 Effekterna för användningen av förnybar energi och energisparande

Främjad användning av förnybar energi. Enligt klimatstrategin genomförs programmet för att främja förnybar energi oberoende av alternativet för energitillförsel. Utsikterna att nå målen i programmen beror på hur mycket medel som avsätts för stöd i statsbudgeten. Industrin meddelar att den åtar sig att främja användningen av förnybar energi i linje med målen i programmet oberoende av om kärnkraftverksprojektet genomförs eller inte, förutsatt att statsmakten inte höjer energibeskattningen. Industrins användning av trä som energikälla beror på produktionsanläggningarnas kapacitetsutnyttjande och därmed av produkternas världsmarknadspriser och företagets konkurrenskraft. En utbyggnad av kärnkraften förväntas öka skogsindustrins produktion i någon mån, vilket skulle ge mer träbaserat bränsle som biprodukt, som dock skulle gå åt till att tillfredsställa skogsindustrins ökade energibehov.

I statsrådets bakgrundsanalyser (bilaga 3, s. 29) framhålls att det faktum att en ny kärnkraft-

verksenhet sänker elpriset försämrar konkurrenskraften för elproduktionsmetoder som bygger på förnybar energi. Men för att garantera att programmet fortskrider kunde konkurrenskraften för el som producerats med förnybar energi höjas genom effektivare användning av nuvarande stödformer eller genom köpförpliktelser för nätt innehavarna eller genom handel med s.k. gröna certifikat.

Ett flertal EU-länder gynnar elproduktion baserad på förnybar energi genom lagstiftning som förpliktar elbolagen att betala en fast, attraktiv ersättning för el som producerats med förnybar energi. Kostnaderna slås ut på samtliga kunder hos energibolagen och därmed behöver staten inte stödja produktionen. I ett sådant system med s.k. fast tariff är eldistributörerna förpliktade att köpa el som producerats med förnybar energi inom deras respektive verksamhetsområde. En på förhand säkrad inkomstkälla minskar riskerna med en ny anläggning och gör det mera attraktivt att investera. Med hjälp av fasta tariffer har man i Tyskland och Danmark lyckats öka inte minst vindkraftens andel av energiproduktionen i betydande grad, men systemen anses inte uppmuntra till kostnadseffektivitet i tillräcklig omfattning. Med tanke på kostnadseffektiviteten anses systemet med s.k. gröna certifikat bättre. Det går ut på att de som producerar el med förnybar energi tilldelas certifikat som användarna förpliktas att köpa och redovisa till staten. Ett system av detta slag tillämpas eller kommer inom kort att tas i bruk i Sverige, Danmark, Belgien, Holland och England.

Kombinerad produktion av elektricitet och värme har varit ekonomiskt lönsamt jämfört med separat elproduktion. Men den billiga elektriciteten har försämrat lönsamheten också för den kombinerade produktionen. Klimatstrategin har som mål att den ekonomiskt och tekniskt lönsamma potentialen för kombinerad produktion av el och värme skall nyttiggöras. Enligt statsrådets bakgrundsutredningar (bilaga 3 s. 30) kan den nya kärnkraftverksenhetens prissänkande effekt leda till sämre lönsamhet särskilt för små anläggningar för kombinerad produktion och den vägen rent av förhindra nya investeringar.

Om den kombinerade produktionen inte är tillräckligt konkurrenskraftig i framtiden bör statsmakten enligt strategin avpassa sina ekonomiska styrmedel så att det blir mera attraktivt att investera i kombinerad produktion.

Främjande av energisparande. Enligt klimatstrategin genomförs energisparprogrammet oberoende av alternativet för energitillförsel. Enligt statsrådets bakgrundsanalyser (bilaga 3 s. 29) är investeringar i elsparande på grund av det lägre elpriset något mindre lönsamma enligt kärnkraftsalternativet, om priset inte ändras till exempel genom beskattning. Sparmålen påverkas också av hur mycket medel som avsätts för detta i statsbudgeten.

3 Effekterna för sysselsättningen

3.1 Sysselsättande effekter under byggtiden

De sysselsättande effekterna under byggtiden är störst vid dyra energiinvesteringar, som utöver kärnkraftverk också omfattar vatten- och vindkraftverk. Därefter kommer kol-, ved- och torvkraftverk, medan gas- och oljekraftverken, som har de lägsta investeringskostnaderna, har de minsta sysselsättande effekterna under byggtiden.

Den sysselsättande effekten under byggtiden av det tilltänkta kärnkraftverket på 1 000—1 600 megawatt har uppskattats till 27 500—33 700 årsverken. De direkta arbetskraftseffekterna beräknas utgöra 11 000—13 500 årsverken av detta. De indirekta arbetskraftseffekterna för tjänster och näringslivet inom byggets närområden beräknas vara omkring 1,5—1,6 gånger större än de direkta sysselsättande effekterna. Bygg- och installationsarbetena på anläggningsplatsen beräknas sysselsätta 1 500—2 000 personer om året.

Byggkostnaderna för kärnkraftverksprojektet har uppskattats till 1,7—2,5 miljarder euro. Andelen inhemskt arbete, material och anläggningar beräknas utgöra omkring hälften av investeringskostnaderna.

3.2 De sysselsättande effekterna inom energibranschen

Energibesluten får direkta effekter för sysselsättningen inom energibranschen. Enligt arbetsministeriets utredningar sysselsätter energibranscherna omkring 50 000 personer, de indirekta effekterna medräknade omkring 75 000 personer. Energisektorn sysselsätter omkring 21 000 personer i branscher som direkt klassificeras som industriella. Av dem arbetar omkring 16 000 inom produktion och distribution av el och fjärrvärme, omkring 3 000 inom oljeraffinering och naturgasbranschen och omkring 2 000 inom inhemsk bränsletillförsel. Därtill är energibranschens servicesektor, t.ex. distributionsnätet för trafikbränsle och andra typer av bränsle, en betydande arbetsgivare.

I ett regionalt perspektiv koncentreras kärnkraftens sysselsättande effekt under bygg- och drifttiden till trakterna av Lovisa eller Euraåminne. På båda orterna är sysselsättningsläget sämre än i genomsnitt i landet.

Kärnkraftverksenhetens sysselsättande effekter under drifttiden. På kärnkraftverkets anläggningssort beräknas uppstå 150—200 nya permanenta arbetsplatser och den totala arbetsmängden under de årliga driftstoppen kunde stiga till 200—300 årsverken. De indirekta effekterna medräknade kunde den totala effekten vara omkring 600—700 personer.

De sysselsättande effekterna av användningen av förnybar energi. Finland har goda naturliga förutsättningar för att utnyttja ny energiteknik. Inte minst när det gäller kombinerad produktion av värme och el och utnyttjande av ved och biomassa befinner sig Finland utan tvivel i utvecklingens framkant. De sysselsättande effekterna av programmet för att främja förnybar energi har uppskattats till ca 10 000 årsverken 2010. Merparten av de sysselsättande effekterna uppstår genom ökad användning av bioenergi.

För vindkraftens vidkommande betyder programmet att produktionen höjs från nuvarande 38 MW till 500 MW fram till 2010. Detta byggprogram har en lokal sysselsättande effekt på

omkring 1 000 årsverken. Dessutom betyder drift, service, distribution och marknadsföring samt forskning och utbildning omkring 500 årsverken. Vindkraftverken står för en decentraliserad form av energiproduktion och därmed fördelas den sysselsättande effekten över landets olika delar, inte minst kusten, skärgården och Lapplands fjällområden.

Vad gäller bioenergi hör Finland till de ledande experterna och användarna i världen. Bioenergin utgör omkring 26 procent av hela vår energiförbrukning. Den omfattar utöver träbaserade bränslen och torv också bland annat åkrarnas biomassa, bioavfall, biogaser och bioslam. Programmet för att främja användningen av förnybar energi ställer som mål att användningen av bioenergi skall öka med 55 procent fram till 2010. Den ökade användningen av bioenergi skapar omkring 9 000 nya arbetsplatser fram till 2010.

Ny förgasningsteknik utvecklas som bäst i syfte att framställa ren gas av plast, papper och kartong som inte lämpar sig för återvinning och av annat brännbart samhälls- och industriavfall. Tekniken för återvinning av soptippsgaser och rötning av slam från avloppsreningsverk är redan mycket avancerad. I slutet av 2000 fanns det 12 verksamma återvinningsanläggningar för biogas på soptippar och 15 biogasreaktorer vid städernas avloppsreningsverk. Uppsamlingen av soptippsgaser har blivit effektivare under 2001, men fortfarande blir 59 procent av den återvunna gasen outnyttjad. Också inom jordbruket går det att framställa biogas av dynga och slaktavfall samt s.k. nonfood-biomassa. Denna gas kunde användas för el- och värmeproduktion på gården. För tillfället finns det biogasanläggningar bara på fem gårdar i Finland. Det behövs en satsning från samhällets sida på att främja byggandet av biogasanläggningar t.ex. i form av större investerings- och skattestöd.

De sysselsättande effekterna av inhemsk bränsletillförsel. Den inhemska bränsletillförseln spelar en stor roll för sysselsättningen i ett regionalt perspektiv. Programmet för att främja användningen av förnybar energi har som mål att

fem miljoner kubikmeter fast mått skogsflis skall utnyttjas inom energiproduktionen 2010. Av detta skall 3,5 miljoner kubikmeter tas till vara inom föryngringsområden och 1,5 miljoner kubikmeter på gallringsområden. För tillfället utnyttjas omkring en miljon kubikmeter skogsflis. I våra skogar finns det tillgång till omkring 11 miljoner kubikmeter flis per år.

Om allt flis samlades upp som avverkningsrester från föryngringsområden skulle uppsamlingen av de målsatta flisvolymerna enligt vissa bedömningar sysselsätta ytterligare flera hundra personer, framför allt i användningen av drivningsmaskiner och flistransport. Det förväntas uppstå lika många indirekta arbetstillfällen.

Drivningen av klenved från gallringshyggen är långsammare och arbetskraftsintensivare. Därför är kostnaderna för klenvedstillförsel nästan dubbelt så höga som för avverkningsavfall. Men det går att jämföra ut prisskillnaden med samhällets stöd.

Den nya tekniken medger att väsentligt mycket mindre värmelaster tillgodoses genom kombinerad produktion av el och värme. Med hjälp av sådana mikrokraftverk kan flistransportsträckorna förkortas och lönsamheten förbättras.

Den direkta sysselsättande effekten av torvproduktion är för tillfället drygt 1 300 personer. Kostnadsstrukturen och de sysselsättande effekterna av torvdrivning och torvtransport sammanfaller i stor utsträckning med det som gäller för skogsflis från föryngringsområden. Torvproduktionen är omkring 20 procent effektivare per energienhet, vilket betyder att en megawattimme producerad med torv sysselsätter en femtedel färre människor än skogsflis.

Pohjolan Voima har under 2000—2002 låtit uppföra fem biokraftverk där ved, bark, hyggesrester, bioslam och torv används som bränsle. I dem produceras totalt 585 MW värme och 390 MW (2,3 TWh) el, vilket svarar mot omkring 3 procent av Finlands elbehov. Ett kraftverk av liknande typ kommer att byggas också i Nyslott. Dessa kraftverk sysselsätter totalt 150 personer inom driften och 600 personer inom bränsletillförseln.

3.3 De sysselsättande effekterna i energiintensiva industribranscher

Den energiintensiva industrin, som omfattar skogsindustrin, den kemiska industrin och livsmedelsindustrin samt metallframställning, sysselsätter direkt omkring 100 000 personer och indirekt omkring 400 000 personer. De energiintensiva industriföretagen är oftast förlagda utanför tillväxtcentren, där de spelar en stor roll som garantier för den regionala livskraften och jämlikheten som motvikt mot teknologiföretagen som söker sig till stora tillväxtcentra och närheten av högskolorna.

Den genomsnittliga tillväxten i den eltekniska industrin uppskattas ligga på över 5 procent om året. Produktionstillväxten i de energiintensiva branscherna uppskattas till ca 1—2 procent om året, vilket betyder en minskad andel för dessa branscher av industriproduktionen. Konsekvensen av att den eltekniska industrin ökar kraftigare än andra industribranscher är att hela industriproduktionens struktur blir mindre energi- och kapitalintensiv och samtidigt mera arbetskraftsintensiv.

Antalet sysselsatta inom skogsindustrin ökade från 1960 med omkring 1 500 per år. Under toppåret 1974 sysselsatte skogsindustrin 115 000 personer. Därefter har antalet minskat och ligger nu vid pass 69 000 personer. År 2020 beräknas skogsindustrin sysselsätta omkring 60 000 personer. Samtidigt som de anställda inom skogsindustrin har minskat har branschens elförbrukning gått upp från knappa 16 miljarder kWh 1986 till över 26 miljarder kWh 2000. År 1999 utgjorde energin 7 procent och arbetskraftskostnaderna 20 procent av skogsindustrins kostnader.

Industrin använde 2001 omkring 43 TWh elektricitet som den själv producerade omkring 10 TWh av. Det skäliga priset på energi, inte minst el, är en central förutsättning för vår energiintensiva industris internationella konkurrenskraft och därmed har den också ett klart samband med sysselsättningen. Utom elpriset spelar också prisernas förutsebarhet en avgörande roll. När industrin fattar beslut om investeringar i energiintensiv produktion i Finland, är det viktigt

för den att kunna bedöma hur stabilt eltillförselpriset kommer att vara i framtiden.

I vår industriella struktur upptar den energiintensiva industrin en exceptionellt stor andel internationellt sett. I denna industri är energi en central produktionsinsats. Industrins konkurrenskraft är beroende av energipriset och en effektiv användning av energi. Därför har energi producerats och använts effektivt och flera innovativa lösningar tagits fram. Den har varit till stort stöd för framväxten och exporten av vår energitekniska industri.

3.4 De sysselsättande effekterna av exporten av energiteknik

Miljöfrågor, liberaliseringen av energimarknaden samt tillväxten i den globala ekonomin och befolkningen sätter sin prägel på energiekonomin genom att de lyfter fram behovet av decentraliserade, rent av husbestämda energilösningar, rena energikällor och småskaliga energiproduktionsenheter. Behoven tillgodoses av de nya energiteknikerna som bygger till exempel på effektivare energianvändning samt användning av sol-, vind- och bioenergi. Också väte kan i framtiden bli en viktig energikälla efterhand som oljeproduktionen avtar.

För att vi skall kunna avvärja klimatförändringen måste merparten av energiproduktionen i världen bli utsläppsfri under de kommande 50 åren. Detta är den största förändringen som någonsin drabbat energiförsörjningen och kräver nyinvesteringar för 10 000 miljarder euro. Förändringen banar väg för en ny energiteknik, inte minst decentraliserade energilösningar. Den nya energitekniken har på goda grunder antagits bli ett lika viktigt teknikområde som datatekniken. Enligt EU:s bedömningar uppkommer det i Europa inemot 1 miljon nya arbetstillfällen fram till 2020 i anknytning till förnybara energikällor.

I Finland beräknas de sysselsättande effekterna av en utveckling av kärnkrafts-, naturgas- och stenkolktekniken till omkring 2000 nya arbetstillfällen. Utvecklingen av ny teknik (bio-, vind- och solenergi, energisparande) kan eventuellt medföra 30 000—40 000 nya arbetstillfällen inom tekniken.

Finlands energiteknikexport satte 2000 ett nytt rekord, 3,2 miljarder euro, vilket var 6,5 procent av hela vår export. Den energitekniska tillverkningen sysselsätter direkt omkring 23 000 personer och indirekt 33 000 personer. Den viktigaste produktgruppen som går på export är dieselmotorer och kombinationer av dieselmotorer som skall minimera utsläpp och ersätta nuvarande bränslen med biobaserade oljor. Den viktigaste enskilda exportprodukten är frekvensomvandlare som minskar elförbrukningen i elmotorer. Pannindustrin är en viktig del av energitekniken. I Finland finns det avancerad förbränningsteknik och kunnande beträffande biobränslen och avfallsförbränning. Skogsindustrin har en avgörande ställning när det gäller användningen av biobränslen. Den förbränner de oanvända delarna av trä till energi och utvecklar tekniken för uppsamling av skogsavfall.

Marknaden för förnybara energikällor växer i snabb takt. Trots att vindkraft och solelektricitet fortfarande är små faktorer i energisammanhang hör de till de snabbast växande energiformerna i världen. Under det gångna årtiondet ökade vindkraften med 22 procent och solelektriciteten med 15 procent. EU har ställt som mål att öka användningen av förnybara energikällor så att gemenskapen fram till 2010 använder 20 gånger mer vindkraft, 130 gånger mer solelektricitet och 3 gånger mer bioenergi. Finland hör till de största producenterna av vindkraftverkskomponenter, som redan exporteras för omkring 160 miljoner euro per år. Komponenttillverkningen sysselsätter omkring 1 000 personer. Enligt vissa uppskattningar kan exporten av vindkraftsteknik från Finland 2010 redan vara uppe i 1 200—4 500 miljoner euro om året och sysselsätta upp till 20 000 personer. Dessutom kan solenergin skapa tusentals nya arbetstillfällen och producera hus som är självförsörjande på energi. I Tyskland har solvärmeindustrin som mål att kunna skapa 25 000 arbetstillfällen 2003.

Exporten av bioenergiteknik är för tillfället 0,5 miljarder euro. I EU förväntas apparatmarknaden i branschen 2010 ha en volym på totalt 25 miljarder euro. Detta skapar betydande

exportmöjligheter för tekniken och varje exportvolym på 100 miljoner euro beräknas ge upphov till minst 1 000 nya arbetstillfällen inom apparaturindustrin. Utvecklingen i förgasnings- och förbränningstekniken för fram små bioanläggningar på marknaden och för dem förutspås betydande exportmarknader också i u-länderna.

4 Slutsatser

4.1 En sysselsättningsstödjande energipolitik

Den energiintensiva industrin har en så stor sysselsättande och samhällsekonomisk betydelse att den enligt utskottets uppfattning bör garanteras tillgång till energi till konkurrenskraftiga priser. Detta gör sig bäst genom en decentraliserad energipolitik som bygger på allsidigt utnyttjande av olika energiformer.

Enligt utskottets mening är det nödvändigt att uppnå målen för främjad användning av förnybar energi i linje med klimatstrategin, energisparmålen och målen för ökad kombinerad produktion av värme och el oberoende av vilket beslut som fattas om en utbyggnad av kärnkraften. Utskottet förutsätter att behövliga anslag till stöd för dessa mål avsätts i budgeten.

Utskottet anser att spelreglerna i energisystemet bör ses över så att decentraliserade lösningar som bygger på ny energiteknik har bättre möjligheter att utvecklas. Utskottet påskyndar en lagstiftning som stöder marknadstillträdet för el som producerats med förnybar energi, till exempel med hjälp av s.k. gröna certifikat. Efter hand som tekniken utvecklas och användningen blir vanligare sjunker också produktionskostnaderna och därmed kan produktionen göras konkurrenskraftig. För tillfället behövs en särskild satsning bland annat på utveckling, experimentering och kommersialisering av anläggningar som utnyttjar biogas inom både jordbruket och avfallshanteringen. Biogasprojekt av denna typ skapar arbetstillfällen i många områden där sysselsättningsläget är svårt.

Utskottet ser det som mycket viktigt att möjligheterna att utnyttja torv säkerställs också i framtiden inte minst i sådana kraftverk som använder torv som komplement till träbaserade

bränslen. Torvproduktionen har en stor sysselsättande effekt på många områden med svår arbetslöshet. Statsmakten bör se till att torv också i framtiden kan användas och att priset är konkurrenskraftigt.

I en del av landet ligger avfall från den mekaniska träindustrin outnyttjat, eftersom det inte finns värmekraftverk i området som skulle kunna utnyttja det. Enligt utskottets mening är det viktigt att avfallet från den mekaniska träindustrin utnyttjas fullt ut till exempel vid värmeproduktion eller den kemiska skogsindustrins processer.

I Finland används jordvärme i obetydlig grad jämfört med till exempel Sverige, där det beräknas att landets 400 000 värmepumpar sparar lika mycket energi som två stora kraftverk producerar. Med nuvarande energipriser beräknas investeringskostnaderna i en värmepump vara återbetalda på knappa tio år genom de energibesparingar som pumpen ger. Med hänsyn till samhällsekonomi och miljön är det viktigt att jordvärmes kan utnyttjas i större skala för uppvärmning av hus också i Finland, anser utskottet.

Utskottet konstaterar att naturgasleveranserna från Ryssland till Finland har förlöpt utan störningar hela tiden trots att Ryssland har genomgått stora samhälleliga och ekonomiska omvälvningar. För att garantera försörjningstryggheten och öka prisstabiliteten är det motiverat att Finland med alla tillbudsstående medel stöder projektet för att dra en naturgasledning från Ryssland över Finska viken och Östersjön till Tyskland. Det är också skäl att stödja planerna på en naturgasledning från Barents hav. Utskottet påskyndar samtidigt en utbyggnad av vårt nuvarande naturgasnätverk till Egentliga Finland.

Den nya energitekniken har en enorm marknadspotential i världen. Det finns gott om spetskunskap i branschen i Finland och enligt utskottets uppfattning är det möjligt att skapa tiotals tusen nya arbetstillfällen inom utveckling och utnyttjande av den nya energitekniken. Utskottet framhåller att Finland i sina egna energibeslut genom en fördomsfri, nationell satsning och stöd för finländskt kunnande och teknik bör skapa så gynnsamma förhållanden som möjligt för

internationell framgång för finländska företag inom exporten av ny energiteknik. Utskottet anser det viktigt med större offentliga finansiella satsningar på forskning och utveckling av finländsk energiteknik, på demonstrationsanläggningar och kommersialisering. Det menar att finansiering för forskning och produktutveckling bör kanaliseras också till utveckling av vätetekniken. Inom de närmaste årtiondena kan väte enligt utskottets mening komma att spela en viktig roll i att ersätta fossila bränslen och tillgodose den lokala energiförsörjningen.

Kalkylerna över de totalekonomiska effekterna av klimatstrategin utgår från att de medel som samlas in genom energiskatter kompenseras genom sänkta inkomstskatter och arbetsgivares socialskyddsavgifter. Energiskatten är en regressiv skatt som drabbar låginkomsttagare hårdast som inte har särskilt stor nytta av att inkomstskatterna lindras. Dessutom kan det hända att lindringarna och skärpningarna drabbar olika områden olika och ökar den regionala ojämlikheten. I glest bebyggda områden framför allt i norra och östra Finland ger avstånden upphov till stora kostnader, inkomstnivån är lägre än i snitt och det är svårt att sänka uppvärmningskostnaderna till exempel genom gemensam värmeförsörjning som fjärrvärme. Där kompenserar en lindring av inkomstskatterna inte en skärpning av energibeskattningen. Därför är det enligt utskottets mening viktigt att beslut om omfördelning av medel som samlas in genom energiskatter fattas med särskild hänsyn till den sociala och regionala jämlikheten.

4.2 Sysselsättningsaspekter som talar för byggande av en kärnkraftverksenhet

Energibesluten inverkar direkt på sysselsättningen i energibranschen. Men de indirekta effekterna av besluten för samhällsekonomin och sysselsättningen är betydligt större än deras direkta sysselsättningseffekter. Indirekta sysselsättningseffekter uppkommer genom företagets konkurrenskraft, hushållens köpkraft, effekten på handelsbalansen och energiinvesteringar. Billig energi med en hög grad av inhemskt ursprung upprätthåller den ekonomiska tillväxten

och är bäst för sysselsättningen i ett helhetsperspektiv.

Utvecklingen i informationssamhället och en ekonomisk tillväxt som bygger på kunnande minskar produktionsstrukturens kapital- och energiintensivitet. Men vi kan inte upprätthålla vår nuvarande levnadsstandard utan den energiintensiva processindustrin.

Investeringarna i en utbyggnad och kompensering av den energiintensiva industrin förutsätter en tillräckligt säker tillgång på billig energi på sikt. Investeringar av detta slag skapar tusentals och rent av tiotals tusen arbetstillfällen och bevarar hundratals tusen arbetsplatser. Om vi godkänner det kärnkraftverksprojekt som industrin drivit på i många år bidrar vi till att skapa en positiv atmosfär för nya investeringar i Finland.

Finland kommer också i framtiden att vara beroende av sin energiintensiva industri och den välfärd som industrin skapar. Exporten av produkter från denna industri utgör drygt 40 procent av vår varuexport. Vår största naturtillgång är skogarna och skogsförädlingen kommer också i framtiden att utgöra vår ekonomiska ryggrad. Vid sidan av detta och med de resurser som detta ger är det möjligt att ta fram många slag av ny teknik och stödja bland annat en utveckling av teknik för förnybara energiformer.

I kombinerade produktionsanläggningar för el och värme produceras baskraft med hjälp av kol, naturgas, trä och torv. Men värmebehovet är inte så stort att all baskraft kunde produceras kombinerat, utan det behövs också en separat produktion av baskraft. Kärnkraft lämpar sig utmärkt för detta. Inom den separata elproduktionen är det i första hand kolkraften och elimporten från Ryssland som konkurrerar med den. Av klimat-skyddshänsyn är det inte möjligt att använda stenkol. Det är möjligt att elimporten från Ryssland försvåras och att priset stiger i betydande grad efter hand som Rysslands eget energibehov ökar i takt med den ekonomiska tillväxten. Naturgasalternativet innebär att omkring 40 procent av elproduktionen i Finland vore beroende av gas- och elimporten från Ryssland. En utbyggnad av kärnkraften ökar Finlands självför-

sörjande inom energiproduktionen och minskar beroendet av importerad energi från Ryssland.

Finland har med framgång utnyttjat kärnkraft allt sedan slutet av 1970-talet. De låga driftskostnaderna gör att kärnkraft lämpar sig väl för produktion av baselektricitet. Det finns gott om uran som behövs i kärnkraftverk, vilket håller bränslepriset lågt och stabilt. En utbyggnad av kärnkraften innebär inte en förändring utan en fortsättning på Finlands energistrategi som bygger på flera energikällor.

Det ligger i alla samhällssektorsers intresse att vi har billig energi. Folket åldras och försörjningsbalansen försämras. Arbetskraften och serviceproduktionen kräver så förmånliga extra resurser som möjligt. Även om det är nödvändigt att öka andelen inhemsk energi, måste det ske på ett sätt som främjar den totala sysselsättningen så effektivt som möjligt och inte bara sysselsättningen inom inhemsk energitillförsel. Energibeslutet betyder inte att kärnkraften ställs mot förnybara energikällor, utan båda behövs. Enligt alternativet med utbyggd kärnkraft finns det dessutom mer medel för att stödja förnybara energikällor.

En ökad användning av trä för energiproduktion har samband med tillväxten i samhällenas och industrins kombinerade produktion av el och värme samt fjärrvärmeproduktionen. Kärnkraften konkurrerar inte i nämnvärd utsträckning på samma marknad och påverkar därmed inte biobränslenas sysselsättande effekter. En utbyggnad av kärnkraften förväntas öka produktionen inom skogsindustrin i någon mån, vilket ger mer träbaserat bränsle som biprodukt och detta främjar i sin tur en kombinerad produktion av el och värme ur trä och torv.

Finland bör satsa kraftfullt på forskning och utveckling av energitekniken. Men nationella energibeslut bör inte fattas på de energitekniska exportföretagens villkor utan utifrån nationella energi- och miljöekonomiska utgångspunkter. Det är bra om de nationella energibesluten stöder exportindustrin inom energibranschen, men det får inte bli en avgörande faktor för vittsyftande energipolitiska beslut. Den finländska industrin är redan nu mycket konkurrens-

kraftig till exempel när det gäller komponenter för vindkraftverk och produktionsanläggningar för bioenergi. Deras framtida framgång är inte beroende av kärnkraftverkskapaciteten utan utvecklingen i efterfrågan på exportmarknaden.

4.3 Sysselsättningsaspekter som talar emot byggande av en kärnkraftverksenhet

En utbyggnad av kärnkraften styr produktionsstrukturen och konsumtionsstrukturen i en alltför kapital- och energiintensiv riktning i förhållande till näringsstrukturen och energisparmålen, vilket har varit ett problem i vår ekonomi med tanke på sysselsättningen och effektiviteten. Men om vi skall upprätthålla vår nuvarande levnadsstandard måste vi också se om processindustrins verksamhetsbetingelser. Utifrån jämförelser av energitillgången och energikostnaderna kan det dock sägas att processindustrin i Finland kan klara sig på ett förnuftigt sätt också utan en utbyggnad av kärnkraften.

En stegring i energipriserna avspeglas inte nödvändigtvis direkt i det pris som den energiintensiva storindustrin betalar för sin el. Storindustrin har en mycket stark förhandlingsposition på den öppna elmarknaden och det elpris som den betalar kan avvika avsevärt från det allmänna elpriset. Till exempel i Tyskland där konsumenterna betalar ett klart högre pris för sin el än i Finland är det elpris som pappersindustrin betalar enligt uppgift till utskottet i stort sett det samma som i Finland.

Den tunga industrins verksamhetsbetingelser och investeringar påverkas av många andra faktorer än det billiga elpriset. Till exempel skogsindustrins inhemska investeringar uppgick 2000 till ca 1 miljard euro och i utlandet till omkring 9,5 miljarder euro. Oberoende av elpriset kommer de nya pappersbruken sannolikt att byggas i Baltikum eller Centraleuropa i närheten av marknaden och de nya cellulosafabrikerna i Ryssland i närheten av råvarukällorna.

En utbyggnad av kärnkraften försämrar lönsamheten för kraftverk som utnyttjar förnybar energi, energisparandet och en kombinerad produktion av el och värme och kan hindra investeringar i dem. Om det inte behövs mer elproduk-

tionskapacitet är det klart att investeringsintresset svalnar oberoende av statens stöd. Statistiken visar att utbyggnaden av kombinerad produktion av el och värme stannade upp för nästan ett årtionde och att användningen av den existerande kombinerade produktionen minskade för flera år till följd av den överkapacitet på el som uppstod när kärnkraftverken togs i drift mot slutet av 1970-talet.

Om en ny kärnkraftverksenhet inte byggs, kommer en del av elkapacitetbehovet sannolikt att tillgodoses genom ett naturgaskraftverk, precis som det har antagits i kalkylerna för klimatstrategin. Resten kommer sannolikt att ersättas med extra energi ur flera olika källor, främst biomassa och annan inhemsk energi samt elimport. För sysselsättningen är det en avgörande fråga i vilket förhållande alla dessa utnyttjas. Ju starkare tonvikten ligger på bioenergi, desto mer ökar sysselsättningen under driftstiden jämfört med kärnkraftsalternativet och desto större är den sammantagna effekten för sysselsättningen under bygg- och driftstiden på längre sikt.

Det ökade energibehovet och den förbättrade konkurrenskraften verkar till förmån för byggande av kombinerade värme- och elverk som utnyttjar vindkraft och förnybara inhemska energikällor och behovet av mer elektricitet kan delvis täckas med hjälp av dem. Också användningen av solenergi och biogaser ökar efter hand som de blir konkurrenskraftigare. Behovet kommer sannolikt delvis att tillgodoses genom elimport när det är förnuftigt med hänsyn till priset på importerad el. Också behovet av och investeringarna i elsparande ökar. En ökad satsning i Finland på användningen av ny teknik bidrar till att utveckla och kommersialisera tekniken och främjar den vägen finländska företags exportmöjligheter.

I kraftverksalternativet binds avsevärda nationalekonomiska resurser upp vid ett investeringsbeslut för upp till 40 år trots att läget är sådant att energitekniken utvecklas med hisnande fart och det är svårt att förutspå situationen på energimarknaden ens på tio års sikt. Ännu svåra-

re är det att förutspå förändringarna i den allmänna opinionen och deras inverkan på användningen av kärnkraft. Till och med regeringen framhåller i sin utredning att en olycka i något västligt land kan leda till ett så starkt politiskt tryck att kärnkraftsenheter måste stängas också hos oss. I ett sådant läge kunde fallerade investeringskostnader få betydande konsekvenser inte bara för de stora skogs- och kraftbolagens ekonomiska situation och deras möjligheter att sysselsätta människor utan också för hela samhälls-ekonomin.

Om kärnkraften inte byggs ut ökar behovet av att importera energi från Ryssland. Detta ger i sin tur Ryssland ökade exportintäkter och skapar en grund för en ekonomisk utveckling och behövliga infrastrukturella investeringar samt bidrar till stabiliteten i samhället. En utveckling av förhållandena i Ryssland skapar i sin tur bättre förutsättningar för finländska företags export till och investeringar i Ryssland och främjar den vägen också sysselsättningen i Finland.

En utbyggnad av kärnkraften kan skada den finländska exportindustrins image, om konsumenterna i Tyskland eller på annat håll i Central-europa tar tag i saken. Också konkurrenterna kan utnyttja situationen för att erövra marknader till exempel av skogsindustrin. Trots att kärnkraft utnyttjas också på annat håll, är Finland det enda EU-landet där ett nytt kraftverk är aktuellt. Av EU-länderna är det bara i Frankrike och Finland som det ens längre är möjligt att bygga ny kärnkraftskapacitet. Om imageriskerna realiseras går nyttan av de kalkylerade kostnadsbesparingarna lätt förlorad. Men genom att utveckla nya energiformer kan Finland skapa sig ett gott rykte som ett land med miljövänlig produktion.

Utlåtande

Arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet anför

att ekonomiutskottet bör beakta det ovan sagda.

ApUU 4/2002 rd — Ö 4/2001 rd

Helsingfors den 26 april 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Raija Vahasalo /saml
medl. Tuula Haatainen /sd (delvis)
Pertti Hemmilä /saml
Leea Hiltunen /kd
Anne Holmlund /saml (delvis)
Anne Huotari /vänst (delvis)
Kyösti Karjula /cent (delvis)
Esa Lahtela /sd
Rauha-Maria Mertjärvi /gröna

Pertti Mäki-Hakola /saml
Petri Neittaanmäki /cent (delvis)
Håkan Nordman /sv (delvis)
Lauri Oinonen /cent (delvis)
Pirkko Peltomo /sd
Tero Rönni /sd
Jaana Ylä-Mononen /cent
ers. Matti Kangas /vänst (delvis)
Riitta Prusti /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.